

3. časť (2,1–49)

Nabuchodonozorov sen...

V druhom roku Nabuchodonozorovho panovania prisnil sa Nabuchodonozorovi sen. Vtom sa mu duch strhol a jeho sen bol preč.² Vtedy kráľ rozkázal zavolať čarodejov, veštcov, snárov a Chaldejcov, aby vyložili kráľovi jeho sny. I dostavili sa pred kráľa.

(Dan 2:1-2 SSV)

- „*Sen měl pro člověka starého Předního Orientu životně důležitý význam. Zvláště sen výjimečný, neobvyklý. Porozumělli mu, získal životní jistotu a sílu, neporozuměl-li, kolásal v nejistotě a strachu. Ve snech vladaře se hledal státnický, vojenský nebo hospodářský dosah pro celou říši. Nelze se tedy divit, když král Nebúkadnesar hned po vidění snu, v němž viděl něco mimořádně důležitého, co ho velice rozrušilo, dal svolat všechny kategorie svých dvorních věštců, aby mu pomohli porozumět tomu snu.“ (KKD)*

Zvláštna téma: prorocké sny

PÔVODNÉ PREDSTAVY:

„Primitivní člověk věřil, že se ve snu stýká s nadsmyslným světem. Postavy, jež se mu ve snu ukázaly, považoval za skutečné bytosti. Viděl-li mrtvé nebo božstva, byl přesvědčen, že se jeho duch odpoutal od těla a octl se v oblasti záhrobního světa anebo že byl těmito bytostmi navštíven.

- *Ti, kdo mívali obzvlášť živé sny, byli pokládáni za miláčky božstev a jejich prostředníky.*
- *Někteří se snažili přivoditi s. umělými prostředky jako postem, různými medikamenty a pobytom na určitých posvátných místech, na př. v chrámech*

Asklepiových nebo Serapidených [Pergamon], v jeskyních [sr. 1Kr 19,9], na horách a jinde.

- **Později byl s. vykládán symbolicky jako pokyn božstev k určitému činu nebo jako výstraha nebo předpověď.**
- **Mnohé svatyně a kultická zařízení vznikly na základě nějakého snu a mnohá politická rozhodnutí souvisela s předcházejícími sny vedoucích činitelů. Jednotlivci pak přikládali snům důležitý význam pro svůj osobní život a rozeznávali sny příznivé a nepříznivé.“ (NBS)¹**

VYKLADANIE SNOV:

„Vytvořil se dokonce stav vykladačů snů z povolání, zvláště v Egyptě, kde byla jejich společnost, původně určená k ochraně života faraonova, proměněna v jakousi universitu, jež měla jméno »Písari domu života«; její jedna »fakulta« se zabývala výkladem snů především faraonových, ale pak také ostatních lidí [sr. Gn 41,1.8; Dn 2,1nn]. Vykladači snů v Babyloně, Egyptě, Řecku, Malé Asii a j. vytvořili celou literaturu, jež svým vlivem pronikla až do novodobých lidových snářů.“ (NBS)

KRITIKA A POCHYBNOSTI:

Ovšem už ve starověku se ozývaly kritické hlasy proti neobmezené víře ve významost snů.

- **Některé sny byly považovány za dílo démonů a proto za klamavé,**
- **nebo za následek fysických příčin [jídla, opojných nápojů], a proto za bezvýznamné.**
- **Pythagorejci [6. stol. př. Kr.]. varovali na př. před požíváním bobů, jež prý zatěžují ducha, a za významné pokládali jen ty sny, jež se objevily až k ránu, kdy trávící proces byl ukončen.**
- **Nejdůkladnější útok proti výkladu snů jako božského vnuknutí provedl Cicero [† r. 43 př. Kr.] ve své knize De divinatione, který s. prohlašuje za pokračování činnosti lidské duše ve spánku; poněvadž však této činnosti chybí kormidlo bdělého vědomí, dochází k všelijakým fantastickým sestavám představ. Tu a tam se sice některý s. náhodně »vyjeví«, ale jen výjimečně. Lháři nevěříme, ani když tu a tam mluví pravdu, uzavírá Cicero a připojuje poznámku, že se tím nikterak nechce dotýkat náboženství.“ (NBS)**

Podobne to vidí aj kniha Kazatel':

---

¹ Adolf Novotný, Biblický slovník

„Nebo jakož přichází sen z velikého pracování, tak hlas blázna z množství slov. ... Nebo kdež jest mnoho snů, tu i marnosti a slova mnohá, ale ty Boha se boj.“ (Kaz 5,3.7 BKR)

STAROZÁKONNÝ POHĽAD NA SNY

1) Zavrhnutie „vešteckej praxe“

„Božiu vôľu ohľadom vykladania snov môžeme ľahko zistíť z nasledujúcich biblických citátov:

„Ked' prídeš do krajiny, ktorú ti dá Pán, tvoj Boh , varuj sa napodobňovať ohavnosti tamojších národov! Nech niet medzi vami nikoho, kto by ...dával pozor na sny a na znamenia; nech niet čarodejníkov, zaklínacov, nikoho, kto by sa radil duchov alebo veštcov, alebo by sa pýtal mŕtvych na pravdu. Všetky tieto veci sa ošklovia Pánovi a pre tieto nešľachetnosti ich vyhubí. Bud' dokonalý a bezúhonný pred Pánom, svojím Bohom!“ (Dt 18, 9-13).

„Mylné veštenie, falosné hádačstvo, sny čarodejníkov - to všetko je márne. Srdce trpí pri predstavách ako tá, čo pracuje k pôrodu. Ak videnia nemajú svoj pôvod od Najvyššieho, nevenuj im svoje srdce! Lebo sny už mnohých uviedli do bludu a došli k pádu, ktorí sa spoliehali na ne. Neomylné sa splní slovo Zákona a vyplní sa, čo múdrost spoľahlivo (oznámila) ústami“ (Sir 34, 5-8).

„Lebo toto hovorí Pán zástupov, Boh Izraela: Nech vás nezavedú vaši proroci, ktorí sú medzi vami, ani veštci; ani nepočúvajte svoje sny, ktoré sa vám prisnijú, pretože vám falosne prorokujú v mojom mene; neposlal som ich, hovorí Pán“ (Jer 29, 8-9).“

(modlitba.sk)

2) Existujú ale sny od Boha...

„Boh môže dať symbolický sen človekovi, aby mu osvetlil situáciu, ktorú prežíva alebo aby mu oznámil, čo sa má stat’. Nielen Jozef v Egypte vykladal sny, ale aj prorok Daniel.

- *Sen od Boha nemôže vyklaďať hodikto, kto si zmyslí a už vôbec nie podľa predpísaných symbolov v snároch, pretože každý sen od Boha je originálny. Nedá sa vyklaďať podľa vopred zostavených šablón. Každý takýto sen je akoby Bohom zámerne zakódovaný a je rozlúštitelný iba pomocou osobitnej Božej milosti. Sen, ktorý má byť vyložený, musí mať pôvod u Boha. Ale to nestačí! Aj*

jeho výklad musí pochádzať z od Boha. Nemôže byť výsledkom osobného snaženia sa, tréningu, štúdia alebo brilantnej logiky. Dalo by sa povedať, že aj na prorocké sny sa vzťahuje to, čo píše apoštol Peter: „Predovšetkým však vedzte, že nijaké proroctvo v Písme nepripúšťa súkromný výklad. Lebo proroctvo nikdy nevzišlo z ľudskej vôle; ale pod vedením Ducha Svätého prehovorili ľudia poslaní od Boha“ (2 Pt 1, 20-21).

- **Boh nám dokonca prisľúbil, že bude k nám hovoriť cez sny:** „Potom vylejem svojho ducha na každé telo a budú prorokovať vaši synovia i vaše dcéry; vaši starci budú mávať sny a vaši mládenci budú mať videnia“ (Joel 3, 1).
- **No nezabúdajme na to, čo pripomína sv. Ján:** „Milovaní, neverte každému duchu, ale skúmajte duchov, či sú z Boha, lebo do sveta vyšlo mnoho falošných prorokov. Božieho Ducha poznáte podľa tohto: Každý duch, ktorý vyznáva, že Ježiš Kristus prišiel v tele, je z Boha. Duch, ktorý nevyznáva Ježiša, nie je z Boha“ (1 Jn 4, 1-3).

Ak Boh dáva sen, on dáva aj podnet na jeho výklad, nie človek. V prípadoch výkladu snov v Biblia ale spravidla vysvetľoval sen niekto druhý, nie ten, komu sa sníval. Človek by príliš rýchlo chcel o sebe uveriť, že je akýsi mimoriadny Boží nástroj.

Ciel' snov od Boha je vždy v prvom rade zameraný na duchovné dobro človeka. Nikdy sa nesústredíuje prednostne alebo výhradne na pominuteľné, pozemské a materiálne dobrá a už vôbec nie na ukojenie ľudskej zvedavosti.

Dávajme si pozor, aby sme sa nestali obetou sebaklamu alebo zlého ducha. Pretože aj on nám môže vnukať sny. Závisí to od toho, do akej miery sme pre neho otvorení.“ (modlitba.sk)

Prečo práve sny?

Ako hovorí kresťanská skúsenosť, Boh hovorí v tichu a v mlčaní. Chce to istý „cvik“, kým sa človek naučí ponárať do kontemplácie a vo vnútornom mlčaní myšlienok, ale aj túžob, citov, všetkého, počúvať hlas Boha. Spánok akoby možno toto všetko nahrádzal, akoby na okamih človeka stíšil – a umožnil tak Bohu vstúpiť... a možno aj nie... ☺

Sny ako keby „únik informácií“ od Boha... ☺

„s. podľa biblického pojetí je projevem Boží činnosti, jíž formuje a napĺňuje lidské duše. S. je chápán ako výsledek dosud utajené a nějak vázané události, která byla vložena do duše určitých osobností a čeká na uskutečnení. Ukažuje to zvláště sny Josefovy [Gn 37,5-11], jejichž uskutečnení chtejí bratří zabránit vraždou [Gn 37,19n]. Jsou totiž presvěčeni, že jeho s. je dosud neuskutečnená možnost, jež nějak souvisí s jeho duší.

Vraždou nebo odstraněním Josefa ze své blízkosti chtejí znemožnit vývoj událostí, jež byly vloženy do jeho duše jako zárodek a nárok, směřující k realisaci.“ (NBS)

Žiadен okultný prejav!

„Příznačné pro SZ je, že **na rozdíl od antického nazírání nikde neoznačuje s. za projev záhrobí [šeólu]**. Významné sny jsou vesměs uváděny v souvislosti s Boží činností i tam, kde jede o pohany [Gn 20,6; 41,1nn; Sd 7,13nn; Dn 2,1nn]. **Také výklad není výsledkem nějaké snářské »vědy« nebo lidského umění**, nýbrž darem Božím [Gn 40,8; 41,16.39; Dn 2,17-24.28].“ (NBS)

NOVOZÁKONNÝ POHĽAD NA SNY:

„**Na rozdíl od SZ je v NZ zmínka o snech v tomto smyslu řídká. Vyskytuje se pouze u Mt.** »Ve snách« se ukázal anděl Páně Josefovi a sdělil mu, že se z Marie narodí Ježíš [Mt 1,20n]; podobně »ve snách« Bůh napomenul mudrce, aby se nevraceli k Herodesovi [Mt 2,12], »ve snách« dostal Josef pokyn jednak, aby utekl do Egypta, jednak aby se vrátil [Mt 2,13.19.22], »ve snách« trpěla žena Pilátova pro Ježíše [Mt 27,19].

- **Zdá se, že o s. jde i ve Sk 16,9n; 18,9; 23,11, ač se tu mluví o *vidění.**
- **Je také příznačné pro NZ, že v citátu z Jl 2,28 u Sk 2,17 jsou sny [označené jiným řeckým slovem: *enypnion*] přesunuty až za vidění.**
- **Při tom všecky nz sny jsou omezeny na přímé božské pokyny k určitému jednání, takže k nim není třeba žádného vykladače jako u snů alegorických.**
- **Bůh v NZ mluví skrze své Slovo, nepotřebuje proto snů jako svého sdělovacího prostředku, i když jich někdy může užít, aby dal pokyn věřícím. Ale nz věřící nehledají snů. Jsou novým stvořením v Kristu Ježíši [2K 5,17]. Hledají »nejprve království Božího a spravedlnosti jeho«. Nedají se znepokojovat sny protože došli smíru s Bohem.**
- **Proto také gnostičtí snáři jsou odsuzováni jako ti, kteří postrádají křesťanské střízlivosti [Ju 8].“ (NBS)**

„**Sv. Ján z Kríža v podobných prípadoch odporúča skôr postoj skepticizmu. Tvrdí, že ak je sen alebo videnie od Boha, Boh si ho presadí aj napriek nášmu odmietavému postoji. Naopak prílišná ľahkovernosť a nekritickosť či dokonca senzáciechtivosť podľa neho dáva priestor diablu, aby sa vlúdil aj vtedy, keď na začiatku skutočne išlo o autentické Božie sny alebo videnia.**

Je divné, ak sa niekto riadi s nami a skúma ich viac, ako Sväté písmo a Boží hlas, ktorým sa prihovára cez Cirkev. O snoch sa dá povedať to, čo aj o vnuknutiach. Ak je

sen od Boha, nikdy nebude v rozpore s Božím slovom, s učením Cirkvi, so zdravým rozumom alebo s požiadavkami nášho povolania.“ (modlitba.sk)

PÁR POZNÁMOK NA ZÁVER...

- V Biblia môžeme vidieť páriaujímových spoločných znakov:
  - **Tí, ktorí majú „sen“, sa oň nijako zvláštne neusilujú.** Sen k nim prostre „príde“, ani nevedia ako...
  - **Je to „Sen“ s veľkým „s“** – jasne v ňom vidia a cítia, že išlo o sen od Boha, nie je to len nejaké „prisnilo sami“
  - **Nikto z nich sa nezháňa za „senzáciami“ v podobe „snov“** – práve tento postoj túžby po niečom „senzačnom“ a „mimoriadnom“ je prejavom **pýchy** v pozadí – a cez podobné postoje potom skôr prenikne dovnútra Diabol, než Boh... Kenneth Hagan² uvádza prípad: „...žena kdysi slyšela jednoho evangelistu vyprávět, že k němu promluvil Bůh slyšitelným hlasem. Začala usilovat o to, aby i k ní Bůh promluvil slyšitelným hlasem. Při tom si neuvědomila, že onen evangelista neřekl, že usiloval o to, aby k němu Bůh tak promluvil; Boha o to nežádal, jen na Boha čekal.“ (Když začneš po slyšitelném hlase toužit, d'ábel se ti přizpůsobí. Takové tužby nejsou dobré.) Démoni k ní začali mluvit, začala slyšet hlasy a to ji pomáhlo.“ Podobne sa vyjadruje aj **Sv. Tomáš Akvinský**, ktorý v *Teologickej sume* uvádza, že „(zlí duchovia sa niekedy) viedú do zraku a sluchu ľudí, aby predpovedali budúcnosť. A tento druh sa nazýva mámenie, pretože oči ľudí sú omámené. Niekedy zasa skrze sny. A to sa nazýva veštením cez sny.“
  - **Niekedy sú tieto „sny“ veľmi priamočiare, sú to pokyny (ako u sv. Jozefa, napríklad)** – inokedy, naopak, vyžadujú výklad: „Některé sny byly symbolickými obrazy, na něž si člověk bud' nemůže vzpomenout anebo jejich význam nedovede pochopit [Gn 40,7nn; 41,8nn; Dn 2,1nn], takže je uveden do bolestných nejistot a trapného neklidu. Proto musí být sny vyloženy někým, kdo dovede vniknout do jejich významu [Gn 41,8n.25].“ (NBS)

Zvláštna téma: okultizmus, mágia,... – prečo je s nimi problém?

KKC 2116 Treba odmietnuť všetky formy veštenia: uchyl'ovanie sa k satanovi alebo k zlým duchom, vyvolávanie mŕtvych alebo iné praktiky, o ktorých sa mylne predpokladá, že „odhalujú“ budúcnosť.

---

² autor je to kontroverzný a nie úplne spoľahlivý, ale toto celkom pekne sedí k našej téme... ☺

Používanie horoskopov astrológia, čítanie z ruky, výklad predpovedí alebo osudov, jasnovidectvo a uchyl'ovanie sa k médiám PREJAVUJÚ VÔLU MATĚ VLÁDU NAD ČASOM, nad dejinami a nakaniec nad ľuďmi a zároveň túžbu nakloniť si skryté mocnosti. Sú v protiklade s úctou a rešpektom spojenými s láskyplnou bázňou, ktoré sme povinní mať jedine voči Bohu.

A presne toto je jadro problému!

- **KRESTAN** je človek, ktorý bezvýhradne dôveruje Bohu, a – čo viac! – miluje Ho celým srdcom.
- **VERÍ PRETO**, že Boh pre neho sám od seba urobí všetko a zjaví mu všetko, čo človek potrebuje pre svoj hlavný a v podstate jediný opravdivý životný ciel: zbožštiť sa v Bohu a skrze Boha.

VEŠTENIE, ČARODEJNÍCTVO, ZAKLÍNANIE,... je presným opakom tohto postoja:

- Žiadna dôvera a láska k Bohu.
- Snaha „zmanipulovať“ Boha na svoje vlastné zámery (to je podstata mágie)
- A ak nie Boha, tak niekoho iného: duchov zomrelých... rôzne „bytosti“... alebo hoci aj satana...

V podstate sú tieto praktiky niečo podobné, ako keby ste sa v neprítomnosti svojej manželky hrabali v jej veciach, špehovali jej súkromie... nazerali cez klúčovú dierku... zneužívali jej doklady a kreditné karty... dokonca sa ju pokúšali nadrogovať a tak donútiť, aby proti svojej vôle konala podľa vašich pokynov... Je nám jasné, že je to aj voči nej hrubo bezohľadné a hrubo urážlivé konanie.

Mágia, okultizmus, veštenie,... – to všetko je snaha „hrabat’ sa“ v „súkromí Boha“ bez Jeho vedomia (☺), alebo proti Jeho vôle, či dokonca Boha, alebo aspoň niekoho z „Jeho sveta“ zmanipulovať, ovládať a zneužívať proti Bohu na svoj vlastný (domnelý) prospech...

ZÁSADA OBOJSTRANNÉHO SÚKROMIA? ☺

**Nebesia si Pán vyhradil pre seba, ale zem dal synom človeka.
(Ž 115,16 SSV)**

- **BOH DAL ZEM ĽUĎOM** – a dal nám slobodu robiť na nej, čo len chceme – vrátane zla, hriechu, vojen, násilia, nespravodlivosti,...

- **V RÁMCI ZEME** a Vesmíru, v ktorom žijeme, je aj naše bádanie a „poverenie vládnut“ (Gn 1,26) úplne legitímne. Preto stredovek a aj novovek považuje vedu za skvelý spôsob, ako slúžiť Bohu a ľuďom...
- **NAOPAK, „NEBO“ JE „SÚKROMÍM“ BOHA** – a preto snaha pátrat' za hranicami viditeľného sveta a tak „špehovať“ Boha a „snorit“ u Noho je rozhodne mimo sféry „dobrých vzťahov“ s Bohom... ☺

MALÁ PARANORMÁLNA VSUVKA... ☺

Prečo práve sny ako forma veštenia? Možno preto, že v niektorých prípadoch naozaj fungujú...

„V snoch, ktoré sa týkajú minulosti, hrá možno určitú úlohu telepatia, no sny, v ktorých sa prejavuje znalosť niečoho, čo sa ešte len stane, sú skutočnou záhadou. **Väčšina prípadov jasnovidectva - prekognície, znalosti alebo vízie toho, čo sa ešte len má stať** — sa odohráva práve vo sne. Pojem prekognícia sa často chápe ako synonymum predtuchy, ale prekognícia sa viaže väčšinou na nejakú konkrétnu udalosť, zatial' čo predtucha znamená skôr všeobecný pocit, že sa stane niečo nešpecifikované, väčšinou nejaká tragédia alebo neštastie.

- Americkému spisovateľovi Markovi Twainovi sa snívalo, že vidí svojho brata v rakve, a tento sen sa naplnil do všetkých podrobností — vrátane bielej kytic s jedným červeným kvetom, ktorú mal nebožtik položenú na prsiach.
- Róbertovi Morrisovi, ktorého syn patril medzi klúčové postavy americkej revolúcie, sa v júli roku 1750 snívalo, že ho usmrtí delová guľa, vypálená z lode, ktorú sa práve chystal navštíviť. Presvedčil kapitána, aby sa v čase jeho pobytu na palube v nijakom prípade nestrieľalo. Po návšteve sa vracal v člne na breh. Kapitán prikázal, aby počkali s vypálením slávnostnej salvy, až kým nebude čln z dosťrelu lodných diel. Keď si však kapitán rukou odháňal z nosa muchu, pochopili delostrelci tento pohyb ako znamenie na palbu a Morrisov čln dostal priamy zásah.
- Britský inžinier J. W. Dunne mal niekoľko predtúch, ktorých oprávnenosť sa potvrdila - okrem iného predpovedal výbuch sopky Montagne Pelée na ostrove Martinique v roku 1902. To ho inšpirovalo k vypracovaniu teórie seriálneho času, ktorá predpokladala, že spiace vedomie má prístup k informáciám o budúcnosti.

(Reader's Digest, Almanach záhad)

„Môže sa stať, že sny, ktoré majú prirodzený pôvod, vyznievajú prorocky. Napríklad v človekovi začína skryto pôsobiť nejaká choroba. Podvedomie zachytí tieto impulzy a

premietne ich do sna so symbolikou nešťastia. Alebo naše podvedomie analyzuje skutočnosti, ktoré prežívame, a počas sna ich vyhodnotí ako nebezpečné. Ak sa neskôr taká udalosť stane, máme sklon veriť, že išlo o predpoved.“

(PAVOL HUCÍK, Katolícke noviny)

To ale nič nemení na tom, že ak človek podobné veci vyhľadáva a to „za hranicami reálneho sveta“ (kam ale, samozrejme, ani telepatia, ani rôzne teórie „seriálneho času“ v ich parapsychologickom zmysle ešte nutne nepatria) akoby „nazeraním do súkromia Boha“ cez rôzne formy veštenia, okultizmu a pod., **koná hriech, spočívajúci práve v nedôvere voči Bohu**, neláske, nerešpektie, snahe manipulovať Boha a duchovný svet vo svoj prospech – **a samotný spôsob**, akým to robí (veštenie, astrológia, tarot, okultizmus,...), **je potom už len druhotný, aj keď môže byť nebezpečný** a Philippe Madre uvádza mnohé z týchto vecí medzi **rizikovými faktormi vzniku posadnutosti Diablon...** Väčšinou je ale len **dôkladne hlúpy a naivní...** ☺

Nabuchodonozorov prvý pokus porozumieť snu...

² Vtedy kráľ rozkázal zavolať čarodejov, veštcov, snárov a Chaldejcov, aby vyložili kráľovi jeho sny. I dostavili sa pred kráľa. ³ Kráľ im povedal: "Prisnil sa mi sen a duch sa mi trápi túžbou poznať ho." ⁴ Nato Chaldejci odpovedali kráľovi aramejsky: "Kráľ, že naveky! Povedz svojim sluhom svoj sen, potom ti oznamime jeho význam." ⁵ Kráľ odpovedal Chaldejcom: "Už som sa rozhadol: Ak mi nepoviete sen i jeho význam, rozsekám vás na kusy a vaše domy obrátim na sutiny. ⁶ Ale ak mi poviete sen i jeho význam, dostanete odo mňa dary, odmeny a veľké pocty. Preto mi oznamte sen i jeho výklad!" ⁷ Odpovedali druhý raz: "Nech kráľ rozpovie svojim sluhom sen, my potom oznamime jeho význam." ⁸ Kráľ odpovedal: "Určite viem, že chcete získať čas, lebo vidíte, že som sa rozhadol: ⁹ Ak mi neoznámite sen, je o vás len jeden výrok: že ste sa uzhovorili vravieť predo mnou lživo a falošne, kým sa nezmení čas. Oznámte mi teda sen a budem vedieť, že mi poviete aj jeho význam." ¹⁰ Chaldejci odpovedali kráľovi: "Niet na zemi človeka, ktorý by vedel oznámiť kráľovu vec. Preto nijaký veľký a mocný kráľ nežiada od nijakého čarodeja, veštca a Chaldejca podobnú vec. ¹¹ Vec, ktorú žiada kráľ, je ľažká a niet toho, kto by ju oznámil kráľovi, iba ak bohovia, ale tí nebývajú medzi ľudmi."

(Dan 2:2-11 SSV)

- „Královští veštcí byli výkvětem babylónské učenosti (kromě všeobecných znalostí byli astrologové výbornými astronomy, veštcí z vnitřností výtečnými anatomy atp.).“ (KKD)

KRÁĽ JE ZJAVNE OPATRNÝ... ☺

... asi už má s nimi svoje skúsenosti... ☺ V Egypte, či v Babylonii kňazstvo a chrámy mali často veľkú moc, ktorá súperila s kráľovou mocou a občas nad ňou aj úplne prevládla... Je jasné, že vec, ako výklad sna, bola priam stvorená pre obratnú politiku, intrigy,...

- „*Král je staví pred svízelný úkol. Nerekne jím obsah snu, nýbrž oni sami mu mají napřed sen vypravovat a pak vyložit. Rozrušení mu pomátno snové vidiny tak, že je nedovede vypovědět. Očekává, že se mu sen opět jasně vybaví, když jej bude slyše vypravovat. Tak má i dobrou přiležitost vyzkoušet schopnost svých učenců (v. 9b: „Řekněte mi ten sen a poznám, že jste schopni sdělit mi i výklad“). Jestliže budou moci vyprávět sen, pozná, že mají styk s božským světem, odkud mu byl sen dán. Pak i jejich výklad bude hodnověrný; jinak bude jen jejich výmyslem, který nemůže králi v jeho stísněnosti a bezradnosti pomoci. Strach žene vladaře, stává se nedůvěřivým.“ (KKD)*

To je ale zjavne nad sily všetkých vykladačov... Na to „snáre“ a „štúdium“ nastačia...

- „*Královští učenci selhávají. Dovedou propočítávat, vysvětlovat, luštit znamení, ale chybí jim dar prozíravé moudrosti od Boha. A jsou životní situace, kdy nepomohou vědecké propočty ani magické úkony, ale jen tato prozíravá moudrost.“ (KKD)*

To je niečo, čo vieme aj dnes:

- **vzdelanie a múdrost' sú dve rôzne veci;**
- byť doktorom teológie je jedna vec, byť svätým a Božím mužom (ženou) je druhá vec... preto si poniektorí pustovníci paradoxne viac vážili svoju (teologickú) bnevzdelanosť, než aby boli sice vzdelaní, ale namyslení a prázdní Boha:

„Tři bratři přišli jednou k starci ve Skétské poušti a jeden z nich mu pravil: ,Otče, já jsem se naučil z paměti celý Starý a Nový zákon.' Stařec odpověděl: ,Naplnil jsi vzduch slovy.' Druhý řekl: ,Já jsem opsal celý Starý a Nový zákon.' A stařec mu řekl: ,Vyplnil jsi okna pergameny'" (Pelagius, X,94)“

„Mít snadnosť slova a brillantní řeč je něco úplně jiného než vniknout do hlubin božských slov a obdivovat vnitřním, průzračně čistým pohledem jejich vnitřní tajemství. Žádná lidská nauka nemá toto poznání, žádná světská vzdělanost ho nedá" (Kassián, Coll., XIV,9).

HROZBA A NÁSLEDNÁ ŠANCA PRE DANIELA

„¹² Kráľ sa pre to nahneval, veľmi sa rozlostil a rozkázal vyhubiť všetkých mudrcov Babylonu. ¹³ Vyšiel teda rozkaz, aby pozabíjali mudrcov. Hľadali aj Daniela a jeho spoločníkov, aby ich zabili. ¹⁴ Vtedy Daniel múdro a rozumne hovoril s veliteľom kráľovej telesnej stráže Ariochom, ktorý sa vybral pozabíjať mudrcov Babylonu. ¹⁵ Oslovil ho a hovoril kráľovmu zmocnencovi Ariochovi: "Prečo vyšiel od kráľa taký prísny rozkaz?" Nato Arioch rozpovedal Danielovi vec ¹⁶ a Daniel išiel a žiadal kráľa, aby mu určil čas, že oznámi kráľovi riešenie. ¹⁷ Potom išiel Daniel do svojho domu a rozpovedal vec svojim spoločníkom, Ananiášovi, Mízaelovi a Azariášovi, ¹⁸ aby vyprosili od Boha nebies milosrdenstvo pre toto tajomstvo, aby Daniela a jeho spoločníkov neodpravili s ostatnými mudrcmi Babylonu.

(Dan 2:12-18 SSV)“

- „**Trest**, kterým věštcům hrozí, se jeví až neúměrně vysoký - Avšak králova žádost je příkazem (v. 4) - a za neuposlechnuti královského příkazu (bez ohledu na jeho obsah) bývaly tresty smrti obvyklé (srov. Da 3,29).“ (KKD)
- **Hľadali aj Daniela...** – „Překvapí, že **Daniel a jeho přátelé nejen nebyli přizváni k poradě, ale dokonce, když je Daniel předveden, král s ním jedná nedůvěřivě a cize** (v. 25n), jako by se s ním setkával poprvé, ač podle l,19n s ním i jeho přáteli rozmlouval a přesvědčil se, že se jím mezi jeho učenci žádný nevyrovná. **Není to jediná nesrovnalost.** Také časový údaj 2,1 („Ve druhém roce svého kralování“) se nesrovnává s údaji v 1,5 a 18. ... jsou **nejspíše dokladem**, že **tato kapitola obíhala původně samostatně** (nebo aspoň odděleně od první a nezávisle na ní) a vysvětlovala, jak se **Daniel a jeho přátelé dostali na babylónský dvůr a získali zde významné postavení.**“ (KKD) – a teda d'álšou ilustráciou toho, že samotná kniha je *haggada* a nie *kronika*...
- **Aby mu určil čas...** – „Daniel se svými přáteli se ocitl v nebezpečí smrti. Nalézá však východisko z nouze. Moudrostí se **snaží čelit násilí a zachránit nejen sebe a své přátele, ale i pohanské učence.** V důvěře v Boží zásah si **vyprosí krátký odklad** vykonání rozsudku. Získaný čas nepromarňuje. Obrací se úpěnlivou **modlitbou** na svého Boha; je přesvědčen, že on jediný může pomoci, že on může učinit i nemožné. V modlitební přípravě nechce stát sám. **Vybízí i své přátele, spoluuvzvanače, aby se spolu s ním k Bohu modlili.** Taková modlitba není pasivní **odevzdanost, ale aktivní zápas o pochopení a prosazení Boží pravdy.**“ (KKD)

Danielov výklad sna

DANIELOV PRÍCHOD KU KRÁĽOVI

„¹⁹ Nato bolo Danielovi v nočnom videní odhalené tajomstvo; a Daniel dobrorečil Bohu nebies. ²⁰ Daniel hovoril: "Nech je zvelebené Božie meno od vekov do vekov, lebo jeho je múdrost' i sila. ²¹ On mení časy i veky, zosadzuje a ustanovuje kráľov, dáva múdrost' múdrym a poznanie tým, čo chápu. ²² On odhaluje hlboké a skryté veci, vie, čo je vo tme, a svetlo s ním býva. ²³ Teba, Bože mojich otcov, chválím a oslavujem, pretože si mi dal múdrost' a silu a teraz si mi dal vedieť, o čo sme ťa prosili, lebo si nám oznámil kráľovu vec." ²⁴ Preto Daniel išiel za Ariochem, ktorého kráľ poveril vyhubením mudrcov Babylonu. Išiel a povedal mu: "Nevyhub mudrcov Babylonu; zaved' ma ku kráľovi, oznamim mu rozriešenie." ²⁵ Nato Arioch urýchlene zaviedol Daniela ku kráľovi a vravel mu: "Našiel som medzi júdskymi zajatcami muža, ktorý oznamí kráľovi rozriešenie." ²⁶ Kráľ vravel Danielovi, ktorého meno bolo Baltazár: "Si schopný označiť mi sen, ktorý som mal, i jeho význam?" ²⁷ Daniel odpovedal kráľovi: "Tajomstvo, na ktoré sa kráľ spytuje, nemôžu kráľovi označiť mudrci, veštci, čarodejníci a hádači. ²⁸ Ale je Boh na nebi, ktorý odhaluje tajomstvá a dá kráľovi Nabuchodonozorovi vedieť, čo bude v posledných dňoch. Tvoj sen a videnie, ktoré na tvojom lôžku prešlo tvojou hlavou, je toto: ²⁹ Tebe, kráľu, prichádzali na lôžku myšlienky, čo bude za týmto; a ten, ktorý odhaluje tajomstvá, dal ti vedieť, čo bude. ³⁰ A mne nebolo toto tajomstvo odhalené pre múdrost', ktorá je vo mne nad všetky živé tvory, ale preto, aby sa riešenie oznámilo kráľovi, aby si poznal myšlienky svojho srdca.

(Dan 2:19-30 SSV)“

- **Danielov sen...** – „*Bůh nenechá prosby svých věrných nevyslyšené. Zjeví Danielovi v nočním vidění tajemství králova snu. Daniel a jeho přátelé jsou tím též utvrzeni v radostném poznání, že Bůh má vše pevně ve svých rukou, i nyní stojí při nich, a věc je rozhodnuta v jejich prospěch. Svou radost i vděčnost vyjadřuje Daniel vroucí děkovnou modlitbou.*“ (KKD)
- **Urýchlene ku kráľovi...** – „*Vyzbrojen poznáním tajemství a posílen modlitbou chvátá Daniel k Arjókovi, požádat ho, aby zastavil exekuci proti babylónským učencům a urychleně uvedl Daniela ke králi. Arjók ochotně vyhovuje, nebot' při tom může ukázat svou zásluhu a péči o blaho panovníka.*“ (KKD)
- **Ale je na Nebi Boh...** – jasný zdroj sna, jasný interpret sna: Boh. Daniel ani náhodou nepodlieha pokušeniu „prisvojiť si slávu“ za „svoj“ výkon...

KRÁĽOV SEN A JEHO VÝZNAM:

„³¹ Ty, kráľu, díval si sa a hľa, akási mohutná socha! Táto socha bola veľká a jej lesk silný; stála pred tebou a jej výzor bol hrozný. ³² Hlava tejto sochy bola z jemného zlata, jej prsia a ramená zo striebra, jej brucho a boky z kovu, ³³ jej stehná zo železa, jej nohy čiastočne zo železa, čiastočne z hliny. ³⁴ Takto si sa díval, až sa bez zásahu rúk odlúpil kameň, zasiahol sochu do železných a hlinených nôh a rozdrúzgal ich. ³⁵ Nato sa odrazu rozdrúzgali železo, hлина, kov, striebro i zlato a boli ako pleva z letnej holohumnice, uchytíl ich vietor a nenašlo sa po nich stopy. Kameň však, ktorý zasiahol sochu, stal sa veľkým vrchom a zaplnil celú zem. ³⁶ Toto je sen; i jeho význam oznamíme kráľovi. ³⁷ Ty, kráľu, kráľ kráľov, ktorému Boh nebíles dal kráľovstvo, silu, moc a slávu ³⁸ a do rúk ktorého dal všetko, kde bývajú ľudskí synovia, poľné zvieratá i nebeské vtáctvo, a ktorého ustanovil za vládcu nad nimi všetkými: ty si hlava zo zlata. ³⁹ Po tebe povstane iné kráľovstvo, menšie než ty, a ďalšie, tretie kráľovstvo z kovu, ktoré bude vládnuť nad celou zemou. ⁴⁰ A štvrté kráľovstvo bude mocné ako železo, pretože železo drúzga všetko. A ako železo rozbíja všetky veci, bude rozbíjať a drúzgať. ⁴¹ A že si nohy a prsty videl čiastočne z hrnčiarskej hliny a čiastočne zo železa: kráľovstvo bude rozdelené, bude v ňom z pevnosti železa tak, ako si videl železo pomiešané s blatistou hlinou. ⁴² A prsty nôh čiastočne zo železa a čiastočne z hliny: kráľovstvo bude sčiastky mocné, sčiastky krehké. ⁴³ A že si videl železo, pomiešané s blatistou hlinou, znamená, že sa budú miešať ľudským semenom, ale spolu držať nebudú, tak ako sa nedá železo pomiešať s hlinou. ⁴⁴ V dňoch týchto kráľov vzbudí však Boh nebíles kráľovstvo, ktoré sa nikdy nerozpadne a kráľovstvo sa inému ľudu nedostane; rozdrúzga a zruší všetky tie kráľovstvá, ono však bude trvať naveky⁴⁵ tak, ako si videl, že sa z vrchu bez zásahu rúk odlúpil kameň a rozdrúzgal železo, kov, hlinu, striebro a zlato. - Veľký Boh dal vedieť kráľovi, čo bude za týmto. Sen je pravdivý a jeho výklad spoľahlivý.“

(Dan 2:31-45 SSV)“

- **SOCHA verzus SKALA:** „Už sám protiklad ‚sochy‘ a ‚kamene ze skály‘ ukazuje na rozdielnosť svetských mocí a moci Boží. Aramejský výraz pro ‚sochu‘ (celem) lze přeložit též ‚obraz‘ nebo ‚výtvar‘. Odpovídajícím hebrejským výrazem (celém) jsou ve SZ často označovány modly (Nu 33,52 2Kr 11,18 Ez 7,20 Am 5,26) jako pouhé umělé výtvary, které nemají žádnou trvalou podstatu a existenci. Tak i zde se užitím tohoto výrazu chce říci, že svetské moci, byť se jevily kolosalní a strašné, nejsou v podstatě a ve srovnání s Boží mocí ničím. Naproti tomu výraz ‚skála‘ (aram. túr, H. cír) značí něco pevného a mocného; sám Hospodin je často nazýván skalou svých věrných (Ž 18,3.32 Dt 32,4 Iz 44,8 aj.). Kámen oddelený od skály bez pomoci lidských rukou se vztahuje na příchod Bohem posланého Mesiáše, který vykoná soud a nastolí nový věk. Jeho příchod se již blíží. Nový

zákon vidí naplnění tohoto proroctví v příchodu Ježíše Krista (podle L 20,18b³ užívá Ježíš sám o sobě slova z Da 2,34 a 44).“ (KKD).

VÝKLAD VIDENIA:

	ZLATÁ HLAVA – Babylonská ríša
	STRIEBORNÁ HRUĎ – Médsko-perzská ríša
	ŽELEZNÉ STEHNÁ – Macedónska (grécka) ríša
	ŽELEZNÉ / HLINENÉ NOHY – Rímska ríša. Za jej éry prišiel Mesiáš, Ježíš Kristus.

Niekteré menej pravdepodobné výklady:

A) VÝKLAD SAMOTNÉHO AUTORA:

- „Soustředěnost na čtvrté, rozdelené království svědčí o tom, že tu pisatel viděl svou současnost.“ (KKD)

	ZLATÁ HLAVA – Babylonská ríša
	STRIEBORNÁ HRUĎ – Médsko-perzská ríša
	ŽELEZNÉ STEHNÁ – Macedónska (grécka) ríša
	ŽELEZNÉ / HLINENÉ NOHY – Nástupcovia Alexandra Macedónskeho, Ptolemaiovci a Seleukovci.

³ Každý, kto padne na ten kameň, doláme sa, a na koho on padne, toho rozdlávi. (Luk 20:18 SSV)

Má to ale chybu v tom, že nástupcovia Alexandra – aj keď sa za ich éry Alexandrova ríša rozpadla – **nepredstavujú v tejto schéme iné ríše v zmysle „prišiel, dobyl, zaujal“, ako je tomu u predchádzajúcich.** Pád Macedónskej ríše tak nastal naozaj až jeho dobytím Rimanmi. Môžeme tu pekne vidieť prípad, keď **inšpirovaný autor piše proroctvo, ktorému ešte ani sám nerozumie** – a až nasledujúce generácie ocenia, že cez neho prorocky prehovoril Boh... ☺

B) NIEKTORÉ DNEŠNÉ APOKALYPTICKÉ VÝKLADY:

	ZLATÁ HĽAVA – Babylonská ríša
	STRIEBORNÁ HRUĎ – Médsko-perzská ríša
	ŽELEZNÉ STEHNÁ – Macedónska (grécka) ríša
	ŽELEZNÉ / HLINENÉ NOHY – Rímska ríša.
	ŽELEZNÉ / HLINENÉ prsty – Stredoveká „Svätá rímska ríša“; resp. Európska únia; resp. „Obnovený Rím“ (Katolícka cirkev? ☺) a pod.

Problém je v tom, že Daniel nemenuje „prsty“ ako symbol piateho kráľovstva. Hovorí len o štyroch a prsty sú pre neho iba súčasťou nôh. A autor knihy Daniel im venuje zvláštnu pozornosť práve preto, že ich on sám vníma ako obraz svoje vlastnej doby... ☺

DOHRA...

„Veľký Boh dal vedieť kráľovi, čo bude za týmto. Sen je pravdivý a jeho výklad spoľahlivý.“⁴⁶ Vtedy kráľ Nabuchodonozor padol na tvár, klaňal sa Danielovi a rozkázal, aby mu priniesli obetu a kadidlo.⁴⁷ Kráľ sa ozval a vravel Danielovi: "Vás Boh je naozaj Boh bohov a Pán kráľov, ktorý odhaluje tajomstvá, keď si dokázal odhaliť toto tajomstvo."⁴⁸ Potom kráľ Daniela povýšil, dal mu mnoho veľkých darov a ustanovil ho za vládcu nad celou babylonskou provinciou a za hlavného náčelníka všetkých babylonských mudrcov.⁴⁹ Ale Daniel uprosil kráľa a spravovaním babylonskej provincie poveril Sidracha, Misacha a Abdenaga. Daniel však ostal na kráľovskom dvore.

(Dan 2:45-49 SSV)“

O ČOM TO VLASTNE VŠETKO BOLO?

- Kráľ „čosi“ zvedel o Božích zámeroch v nesmierne vzdialenej budúcnosti, ktoré sa ho nijako netýkali...
  - Akoby fakt nejaký „únik informácií“ od Boha, „ozvena“ Jeho diela, ktorá od Boha doľahla až k mysli Nabuchodonozora.
- KOMU ale bolo teda všetko toto určené?
  - BIBLIA hovorí jasne: Izraelitom, Danielovi,... a nám, kresťanom!
- **JE TO ZVLÁŠTNY PARADOX:**
  - **V „reálnom“ svete je Nabuchodonozor „Veľkým kráľom“ a má moc – a Daniel je jeho sluhom a Izraeliti jeho zajatcami, otrokmi,...**
  - **Ale zrazu sa to všetko obracia:**
    - **Vstupuje OPRAVDIVÝ VEĽKÝ KRÁL, BOH...**
    - **komunikuje so SVOJIM SLUŽOBNÍKOM Danielom...**
    - **o SVOJOM KRÁĽOVSKOM ĽUDE, ktorým je Izrael...**
    - **a sám NABUCHODONOZOR je úplne odsunutý stranou**, ako dieťa, ktoré náhodou začuje útržok rozhovoru medzi dospelými, ale samo je mimo, nepatrí tam, nerozumie ich slovám a ani nemôže nič a nijako ovplyvniť, pretože je iba malé dieťa...

Je to úplne iný pohľad, pohľad z hľadiska Kráľovstva – a **Daniel i ostatní z Izraela (vrátane adresátov z makabejskej doby)** akoby náhle nazreli za kulisy a zistili, kto je tu „skutočný Boss“, kto v skutočnosti vládne všetkému, kto neomylne vedie všetko k vyplneniu svojho zámeru – a prežívajú taký „popoluškovský pocit“, ked' zrazu zistujú, že poslední sú v skutočnosti prví a prví poslední, že mocní sú v skutočnosti slabí a slabí sa opásali silou... ako to vyspevala vo svojom chválospeve Mária...

- „**Božské pocty**“ **Danielovi** – „*Boží moudrost vyzařující z Danielových slov změní královu nedůvěru v obdiv, který vede až k adoraci. Daniel se tak ocítá v podobné situaci jako později Pavel s Barnabášem v Lystře, kde je lidé po uzdravení chromého pokládali za bohy a chtěli jim obětovat (Sk 14,1 lnn). Jestliže Daniel přijímá králův hold bez protestu, je to proto, že si král pospíší s vysvětlením, že vlastně tím vzdává čest Bohu, kterého Daniel před ním zastupuje. A v tomto smyslu Daniel hold přijímá.“ (KKD)*
  - **A možno je to aj ozvena Božích slov Mojžišovi:** „*Pán však povedal Mojžišovi: "Pozri, dávam ťa faraónovi za božstvo a tvoj brat Áron bude tvójim prorokom. (Exo 7:1 SSV)“*
- **Odmena Danielovi...** – ktorú ale Daniel odmietne. Môže to mať viac významov:

- **Daniel svoje zásluhy pripisuje Bohu** – a preto sa zdráha ťažiť z toho, čo bolo Božím dielom?
- **Daniel začína chápat svoju úlohu** – a preto (ako Mardocnej v knihe Ester) ostáva na dvore kráľa, aby tam bol štítom svojmu ľudu, aj za cenu oželenia skvelej kariéry...?